

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 15.10.2026
Sayı : 2012

10/4749

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren 7538 sayılı Kanun sonrasında engelli çalışanların emeklilik haklarında ortaya çıkan mağduriyetlerin, 1 Ekim 2008 öncesi sigortalı olan engelli yurttaşların kazanılmış hak ve haklı beklentilerinin, engelli yaşlılık aylığı ile malulen emeklilik uygulamalarının aynı kriterlere tabi tutulmasının doğurduğu sorunların, SGK Sağlık Kurulu ve Yüksek Sağlık Kurulu karar süreçlerinin, kontrol muayeneleri nedeniyle aylığı kesilen veya emeklilik hakkına erişemeyen yurttaşların durumunun, engelli bireylerin emeklilik sonrası bakım, sağlık, sosyal destek, erişilebilir yaşam, gelir güvencesi ve yaşlılık dönemindeki ihtiyaçlarının tüm yönleriyle araştırılması; engelli yurttaşların insan onuruna yaraşır, adil, öngörülebilir ve güvenli bir sosyal güvenlik sistemine kavuşturulması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim. 13.10.2026

9. K. M. D.
Gölcük KİS
mersin mv.

Ali Özden
K. Maral MV

Ayşe Benkeçli
Bartın mv.
Ayhan B ~

Hüseyin YILDIZ
Ayhan mv.

Op. Dr. Ali KARAOBA
Uşak Milletvekili

Nurten Yantar
Rehber mv.

Mehmet YILDIRIM KARAR
Hatay mv.

7. S. M. D.
Jale Nur SÜZLÜ
Eskişehir mv.

Mehmet GÜZELMANIR

17. Hatay mv.

SEMRA DİNGER
Ankara mv.

...

GEREKÇE

Engelli yurttaşların emeklilik hakkı, sosyal devlet ilkesinin en temel göstergelerinden biridir. Bu hak, bir lütuf, ayrıcalık ya da sosyal yardım başlığı değil; yıllarca çalışmış, prim ödemiş, engelli statüsünde üretime katılmış yurttaşların sosyal güvenlik sisteminden doğan hakkıdır. Engelli bireyler, yaşamları boyunca sağlık sorunları, erişilebilirlik engelleri, istihdamda ayrımcılık, gelir kaybı, bakım ihtiyacı ve sosyal dışlanma gibi çok katmanlı sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu nedenle engelli emekliliği yalnızca “kaç yaşında emekli olunacağı” meselesi değil; insan onuruna yaraşır bir yaşam güvencesi meselesidir.

15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren 7538 sayılı Kanun sonrasında engelli çalışanların emeklilik haklarına ilişkin ciddi mağduriyetler yaşandığı görülmektedir. Yaklaşık 45 yıl boyunca uygulanan vergi indirimi yoluyla engelli emekliliği sistemi, özellikle 1 Ekim 2008 tarihinden önce sigortalı olan engelli çalışanlar açısından çalışma hayatını, emeklilik planlamasını ve gelecek beklentisini belirleyen yerleşik bir sosyal güvenlik mekanizması olmuştur. Bu kişiler yıllarca sağlık kurulu raporlarını almış, vergi indirim belgelerini edinmiş, engelli statüsünde çalışmış, primlerini ödemiş ve hayat planlarını yürürlükteki sisteme göre yapmıştır. Ancak 7538 sayılı Kanun sonrasında herhangi bir geçiş süreci tanınmadan sistemin değiştirilmesi; emekliliğine günler veya aylar kalan, SGK’dan emekli olabilir yazısı alan, vergi indirim belgesi bulunan veya emeklilik hakkını kazanmış yurttaşların farklı kurallara tabi tutulmasına neden olmuştur. Bu durum, hukuki güvenlik, kazanılmış hak, haklı beklenti, idareye güven ve sosyal güvenlik hakkı bakımından ciddi tartışmalar yaratmıştır.

Engelli yaşlılık aylığı ile malulen emeklilik sisteminin aynı kriterlerle değerlendirilmesi de ayrı bir sorun alanıdır. Engelli yaşlılık aylığı talep eden yurttaşlar, malulen emeklilik isteyen kişiler değildir. Bu kişiler çoğu zaman 15-30 yıl çalışmış, binlerce gün prim ödemiş, kamu ve özel sektörde engelli statüsünde görev yapmış, hayatını buna göre kurmuş çalışanlardır. Buna rağmen kanser, lösemi, ileri kalp hastalığı, akciğer kaybı, uzuv kaybı, ağır uyku apnesi, epilepsi, görme/işitme kaybı ve ciddi ortopedik rahatsızlıkları bulunan yurttaşların “çalışma gücünü kaybetmemiş” kabul edilerek ileri yaşlara kadar çalışmaya zorlanması kamu vicdanını yaralamaktadır.

Sosyal güvenlik sisteminin amacı, hayatı boyunca çalışan ve prim ödeyen yurttaş en kırılgan döneminde korumaktır. Engelli çalışanların yıllarca güvendikleri sistemin bir gecede değiştirilmesi yalnızca emeklilik hakkını değil; aile bütçesini, sağlık hizmetlerine erişimi, psikolojik iyilik halini, çalışma yaşamını, bakım ihtiyacını ve devlete duyulan güveni de doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle kurulacak Meclis Araştırma Komisyonu yalnızca 7538 sayılı Kanun sonrası ortaya çıkan emeklilik mağduriyetlerini değil; engelli yurttaşların emeklilik sonrası yaşam koşullarını da bütüncül biçimde ele almalıdır. Çünkü engelli birey emekli olduğunda sorunları sona ermemekte; çoğu zaman sağlık giderleri, ilaç ve cihaz maliyetleri, bakım ihtiyacı, erişilebilir konut sorunu, ulaşım engelleri, sosyal izolasyon, refakatçi ihtiyacı ve yaşlılıkla birlikte artan bağımlılık riski daha da ağırlaşmaktadır.

Engelli emeklilerin aylıklarının yaşam maliyetleri karşısında erimesi, bakım hizmetlerine erişimde yaşanan güçlükler, evde bakım desteğinin yetersizliği, medikal cihaz ve sarf malzemesi giderleri, fizik tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerine erişim sorunu, erişilebilir sosyal yaşam alanlarının

eksikliği ve ailelerin üzerindeki bakım yükü ayrı ayrı araştırılması gereken başlıklardır. Engelli yurttaşların yaşlandıkça yalnızlaşmaması, yoksullaşmaması ve bakıma muhtaç hale geldiğinde ailelerin insafına ya da ekonomik gücüne terk edilmemesi sosyal devletin sorumluluğudur.

Türkiye’de engelli bireylerin emeklilik sonrası yaşamına ilişkin kapsamlı bir politika eksikliği bulunmaktadır. Emekli aylığı, sağlık hizmeti, bakım desteği, erişilebilir konut, gündüz yaşam merkezleri, engelsiz yaşlı bakım modelleri, evde sağlık hizmeti, psikososyal destek, ulaşım, refakatçi desteği ve yerel yönetim hizmetleri arasında güçlü bir koordinasyon bulunmamaktadır. Engelli yurttaşlar çoğu zaman emeklilik sonrasında hangi haklardan yararlanabileceğini bilmemekte, kurumlar arasında dolaşmakta, bürokratik işlemlerle yorulmakta ve haklarına erişimde güçlük yaşamaktadır. Oysa engelli emekliliği, yalnızca SGK’nın aylık bağlama işlemi olarak görülemez. Bu alan; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, yerel yönetimler, SGK, İŞKUR, üniversiteler, engelli dernekleri ve meslek örgütlerinin birlikte çalışması gereken çok boyutlu bir sosyal politika alanıdır.

Kurulacak komisyon; 1 Ekim 2008 öncesi sigortalı olan engelli çalışanların durumunu, 7538 sayılı Kanun sonrası reddedilen başvuruları, aylığı kesilen veya durdurulan engelli emeklileri, kontrol muayenesi süreçlerini, SGK Sağlık Kurulu ve Yüksek Sağlık Kurulu kararlarının şeffaflığını, itiraz mekanizmalarını, hastalık gruplarına göre ret gerekçelerini, bölgesel uygulama farklılıklarını ve yargıya taşınan dosyaları incelemelidir. Ayrıca komisyon; engelli yaşlılık aylığı ile malulen emekliliğin ayrıştırılması, kazanılmış hakların korunması, haklı beklenti sahibi olan yurttaşlar için geçiş düzenlemesi yapılması, emekliliğine kısa süre kalmış engelli çalışanların eski mevzuattan yararlandırılması, süresiz vergi indirim belgesi veya kesinleşmiş sağlık kurulu raporu bulunanların haklarının güvence altına alınması, bağımsız ve denetlenebilir bir itiraz mekanizması kurulması yönünde öneriler geliştirmelidir.

Bunun yanında engelli emeklilerin emeklilik sonrası yaşamı için özel bir sosyal destek modeli oluşturulmalıdır. Engelli emeklilerin aylıkları enflasyon, bakım maliyeti, sağlık gideri, cihaz ve ilaç harcaması dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Evde bakım ve gündüz bakım hizmetleri güçlendirilmeli; yalnız yaşayan engelli emekliler için düzenli izleme sistemi kurulmalı; erişilebilir konut ve ulaşım destekleri artırılmalı; ağır engelli ve yaşlı engelli bireyler için kamusal bakım kapasitesi geliştirilmelidir. Engelli bireylerin yaşlılık dönemi, genel yaşlılık politikalarından ayrı değerlendirilmelidir. Çünkü engelli yurttaşlar yaşlandıkça yalnızca yaşa bağlı sağlık sorunlarıyla değil, mevcut engellerinin ağırlaşmasıyla, hareket kabiliyetinin azalmasıyla, bakım ihtiyacının artmasıyla ve sosyal destek ağlarının zayıflamasıyla karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle “engelli yaşlılığı” başlığı altında özel bir bakım, sağlık ve sosyal hizmet politikası oluşturulması zorunludur.

Komisyonun çalışmaları kapsamında EMED başta olmak üzere engelli emeklilik alanında çalışan dernekler, engelli örgütleri, sendikalar, sosyal güvenlik uzmanları, hekimler, hukukçular, akademisyenler, bakım hizmeti uzmanları, yerel yönetimler ve mağdur yurttaşlar dinlenmelidir. Sorunlar yalnızca masa başında değil, doğrudan mağdur yurttaşların anlatımları üzerinden değerlendirilmelidir. Engelli yurttaşların yıllarca prim ödedikten sonra emeklilik hakkına erişememesi, emekli aylığının kesilmesi, sağlık durumuna rağmen çalışmaya zorlanması, emeklilik

sonrası yoksulluk ve bakım sorunlarıyla baş başa bırakılması kabul edilemez. Bu mesele yalnızca sosyal güvenlik meselesi değil; insan onuru, eşit yurttaşlık, sosyal devlet ve adalet meselesidir.

Bu nedenlerle; 15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren 7538 sayılı Kanun sonrasında engelli çalışanların emeklilik haklarında ortaya çıkan mağduriyetlerin, 1 Ekim 2008 öncesi sigortalı olan engelli yurttaşların kazanılmış hak ve haklı beklentilerinin, engelli yaşlılık aylığı ile malulen emeklilik uygulamalarının aynı kriterlere tabi tutulmasının doğurduğu sorunların, SGK Sağlık Kurulu ve Yüksek Sağlık Kurulu karar süreçlerinin, kontrol muayeneleri nedeniyle aylığı kesilen veya emeklilik hakkına erişemeyen yurttaşların durumunun, engelli bireylerin emeklilik sonrası bakım, sağlık, sosyal destek, erişilebilir yaşam, gelir güvencesi ve yaşlılık dönemindeki ihtiyaçlarının tüm yönleriyle araştırılması Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim. 07.10.2026.

..... Sayılı Meclis Araştırma Önergelerinin İmza Çizelgesi

[illegible]